

**CONFERINȚA INTERNAȚIONALĂ
FREEDOM AND NATIONAL SECURITY IN CENTRAL AND EASTERN
EUROPE IN 19th-20th CENTURY**

**/Wolność i bezpieczeństwo narodów Środkowo-Wschodniej
w XIX-XX w.”,**

Warsaw/Warszawa, April/Kwietni 20-21, 2009

Centrul de Studii Europene (Studium Europy Wschodniej) din cadrul Facultății de Studii Orientale a Universității din Varșovia, îndeosebi Seminarul Central European și cel Balcanic aparținând structurii CEES/SEW, sunt organizatoare tradiționale ale unor serii de conferințe pe tema paradigmei identității în centrul și estul continentului.

Reuniunea cu titlul sus menționat a fost plănuită cu loc/rol de inițiere în problematica suitei de expuneri referitoare la tentative de hermeneutizare a fenomenului ca atare. Ea a avut drept scop esențial tocmai cartografierea rețelei de curente politice difuzate în macrom regiunea geografico-istorică amintită, în contextul demersului continuu emancipativ pentru obținerea drepturilor naționale/naționalităților. Mai întâi de toate, a constituit o bătălie permanentă pentru eliberarea de sub opresiunea marilor puteri vecine: imperiile otoman, habsburgic și țarist, iar mai apoi, drept corolar, a însemnat realizarea unor entități statale naționale și suverane. Împlinirea acestor deziderate (validate în Balcani către sfârșitul secolului XIX, iar în centrul Europei și zona Balticii, în intervalul următor Primului Război Mondial) a avut drept urmare efortul comun depus în epoca interbelică pentru conservarea *statu-quo*-ului existent, prin măsuri energice de asigurare a securității teritoriale și a inviolabilității granițelor noilor state consolidate după anul 1918.

Pentru ca, după terminarea celei de-a doua conflagrații mondiale și odată cu generalizarea sistemului comunist totalitar în zonă, energiile societăților dezvoltate în centrul și estul continentului să fie orientate spre necesitatea eliberării din chingile sistemului politic forțat întronat, până la ivirea conjuncturii oportune care să conducă la abolirea totală a acestuia.

Organizatorii conferinței de specialitate, desfășurată în orașul situat pe Vistula, și-au asumat sarcina ca, prin intervențiile rostite și discuțiile aferente, să illustreze evoluția sinuoasă, dar și modalitățile și țelurile demersurilor reunite ale națiunilor din macrom regiunea centrului și estului european, pentru libertate și independență pe durata veacurilor XIX și XX. Fără să a omite sorginea complexă și cursul evenimentelor, în paralel cu anumite semnificative consecințe în aria dată și chiar pe întregul continent. Totodată, inițiatorii au încercat să stabilească o platformă de lucru pentru schimbul liber de idei și opinii, cu intenția de a evalua stadiul și statutul cercetării de profil atât în Polonia, cât și în celelalte state fost comuniste. Există convingerea asumată că modelul inaugurat poate fi strămutat și preluat de alți istorici originari din zonă, preocupați să intensifice studiul comparat a diferitelor aspecte privind trecutul și prezentul Europei centrale și estice, contribuind astfel la îmbogățirea cunoștințelor referitoare la un comun patrimoniu civilizatoric și spiritual.

În conformitate cu cele sus enunțate, participanții reprezentând centre academice și universitare din *Polonia* (Warszawa: Elżbieta Znamierowska-Rakk, Jan Malicki, Tadeusz Epsztajn, Piotr Gontarczyk; Poznań: Ilona Czamańska, Jędrzej Paszkiewicz, Witold Szulc; Kraków: Kazimierz Jurczak, Irena Stawowy-Kawka; Białystok: Krzysztof Buchowski;

Bydgoszcz: Tadeusz Kisielewski; Toruń: Wojciech Szczepański), *Albania* (Tirana: Rigels Halili), *Bulgaria* (Sofia: Marijana Stamowa), *Cehia* (Prague: Jan Rychlik), *Croația* (Zagreb: Damir Agić), *România* (Cluj-Napoca: Stelian Mândruț), *Serbia* (Belgrade: Milan Ristović), *Slovacia* (Bratislava: Dušan Segeš), s-au reunit sub cupola sălii naționale centrale, situată într-o aripă a splendidului palat Potocki, segment component al salbei de vechi clădiri nobiliare ce înglobează astăzi campusul universitar din capitala țării. Comunicările și discuțiile aferente au fost logic structurate conceptual-metodologic într-o dublă abordare interpretativ-documentară: a) *teme globale din punct de vedere tematic și cronologic (macro-istorie)*; b) *studii de caz pentru fiecare națiune în parte și cu variabile extensii temporale (micro-istorie)*. Subiecte competent investigate și comparativ disecate în dezbateri au tratat elemente privitoare la noțiunea și identitatea zonei central și sud-est continentale, teza „marelui stat” în cazul națiunilor din Balcani, cronologie și concepte privind granițele Macedoniei în spațiu și timp, rezistența antisovietică în arealul comunist central și sud-est european, cu sublinierea cazului polonez (1944-1989), evoluția demersului de emancipare al popoarelor din centrul Europei în baza exemplului oferit de Polonia secolelor XIX și XX, România și Bulgaria pe calea evoluției de sine stătătoare în cursul veacului XIX, cehii și slovacii între anii 1848 și 1918, albanezii între 1878 și 1913, mișcarea națională din Țările Baltice, cea a popoarelor sud-slave și a românilor din Monarhia austro-ungară în anii primei conflagrații mondiale, precum și rolul jucat de Ungaria în dezvoltarea politicii externe a celei de-a doua Republici Sovietice Polone. Tronsonul închinat analizei duratei istorice contemporane din spațiul secolului XX a inclus oportune intervenții privind locul/rolul Iugoslaviei în cazul rezistenței concertate în Al Doilea Război Mondial și sorginea securității naționale reflectată de relațiile dintre fostele state componente ale statului iugoslav în ultimul deceniu al secolului trecut.

Lucrările elaborate și susținute în polonă și engleză vor fi înglobate într-un volum de studii și vor spori calitatea și renumele publicației sugestiv intitulată „Studia Wschodnie”, inițiată de către specialiștii de la CEES/SEW. Conferințe viitoare din acest ciclu vor aborda diferite subiecte de cultură, etnologie, economie și religie, înfățișând astfel importante aspecte ale identității macroregiunii din centrul și periferia continentului. În acest laborios climat, o următoarea posibilă reuniune de lucru ar putea avea loc în 2010 pe tema generată de abordarea impactului anului 1939 asupra evoluției țărilor componente ariei central și sud-est europene.

Stelian Mândruț

DEZBATERILE:

A PÁRBESZÉD FOLYTATODIK / THE DIALOGUE WILL CONTINUE

**Turócszentmárton/Turčiansky Svätý Martin, Alba Iulia/Gyulafehérvár/Karlsburg,
Budapest és/and Bécs/Viena in 1918.
Budapesta, 4 decembrie 2008**

MAGYARORSZÁG ÉS ROMÁNIA A II.-IK VILÁGHÁBORÚBAN / HUNGARY AND ROMANIA IN THE WORLD WAR II Budapesta, 19 mai 2009

Exercițiul discuției conviviale dezvoltate între reprezentanții științei istorice actuale din centrul și sud-estul continentului pe teme de acută stringență conceptual-metodologică